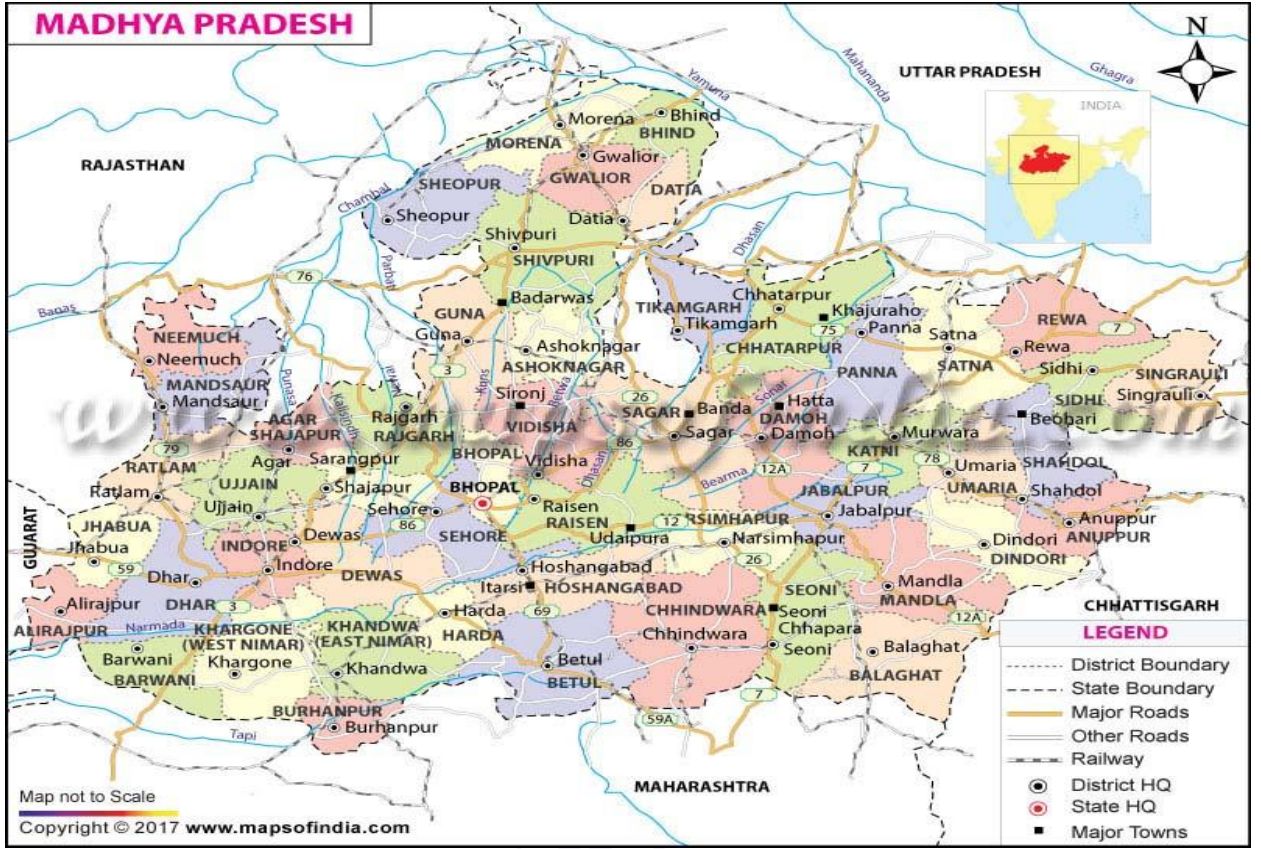

મધ્યપ્રદેશ

- ❖ સીમાઓ :-ઉત્તર-પૂર્વમાં ઉત્તરપ્રદેશ,દક્ષિણ-પૂર્વમાં છત્તીસગઢ, દક્ષિણમાં છત્તીસગઢ, પશ્ચિમમાં ગુજરાત અને ઉત્તર-પશ્ચિમમાં રાજસ્થાન આવેલું છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :- ૩,૦૮,૨૯૨ (ચો.કિ.મી)
- ❖ દેશમાં સ્થાન :- બીજું
- ❖ સ્થાપના :- તા. ૧/૧૧/૧૯૫૬
- ❖ પાટનગર :- ભોપાલ
- ❖ સૌથી મોટું શહેર :- ઇન્દોર
- ❖ રાજ્યપાલ :- શ્રીમતી આનંદીબેન પટેલ
- ❖ મુખ્યમંત્રી :- શ્રી કમલનાથ
- ❖ સ્પીકર :-
- ❖ રાજભાષા :- હિન્દી
- ❖ રાજ્ય પક્ષી :- દૂધરાજ
- ❖ રાજ્ય પશુ :- બારાસીંગા/સ્વેમ્પ હરણ
- ❖ રાજ્ય વૃક્ષ :- વડ

- ❖ રાજ્ય ફૂલ :- પલાશ
- ❖ રાજ્ય ફળ :- કેરી
- ❖ રાજ્ય ગીત :- સુખદાતા સબકા સાથી
- ❖ રાજ્ય નૃત્ય :- ફાગ,બાઉલ
- ❖ રાજ્ય રમત :-
- ❖ હાઈકોર્ટ :- જબલપુર
- ❖ હવાઈમથક :- ગ્વાલિયર, ભોપાલ, ખજુરાહો અને રામપુર
- ❖ કુલ વસ્તી :- ૭,૨૫,૯૭,૫૬૫ (૨૦૧૧)
- ❖ વસ્તી ગીચતા :-૨૩૬
- ❖ જાતિ પ્રમાણ :- ૯૩૧
- ❖ સાક્ષરતાનો દર :- ૭૨.૬%
- ❖ લોકસભાની સીટો :- ૨૯
- ❖ વિધાનસભાની સીટો :- ૨૩૦
- ❖ રાજ્યસભાની સીટો :- ૧૧
- ❖ જીલ્લાની સંખ્યા :- ૫૧ (સૌથી મોટો છિંદવાડા અને સૌથી નાનો દતિયા જીલ્લો)
- ❖ ગામડાઓ :- ૨૩,૦૧૨
- ❖ મહાનગર :- ૧૬(ઇન્દોર, ગ્વાલિયર, જબલપુર, ભીંડ, મદસૌર ,રાયગઢ,ઉજ્જૈન, દેવાસ, હોશંગાબાદ, વિદિશા, દમોહ, અને ગુના
- ❖ મુખ્ય પાક :- સોયાબીન
- ❖ મુખ્ય ઉદ્યોગ :-ખેતી, ખાણ ઉદ્યોગ,કુટીર ઉદ્યોગ , એલ્યુમિનીયમ (કોરબા), એન્ટીબાયોટીકસ દવાઓ (અમલાઈ-બસ્તર), ગેસ આધારિત ખાતર (વિજાપુર),લોખંડ(ભિલાઈ),સિમેન્ટ ઉદ્યોગ (ગ્વાલિયર,નિમચ, જબલપુર, કટની, રતલામ, ગાંધાર અને દુર્ગ),લાકડાનો ઉદ્યોગ (દેવાસ),એન્જીનીયરીંગ ઉદ્યોગ (ભોપાલ) , વિદ્યુત એન્જિન (ભોપાલ)
- ❖ જાહેર સાહસો :-
 - ⇒ ભારત એલ્યુમિનીયમ કંપની લિ (BALCO),કોરબા
 - ⇒ ભારત હેવી ઈલેક્ટ્રીકલ્સ લિ.(BHEL),ભોપાલ
 - ⇒ નેશનલ ન્યૂઝપ્રિન્ટ એન્ડ પેપર મિલ્સ લિ, નેપાનગર
 - ⇒ નેશનલ સિક્યુરીટી મિલ્સ, હોશંગાબાદ
 - ⇒ સ્ટીલ ઓથોરીટી ઓફ ઇન્ડિયા લિ., ભિલાઈ
- ❖ ખનીજ :- ખનીજ ક્ષેત્રે સમૃદ્ધ રાજ્ય છે.

- ⇒ ગ્રેફાઈટ,બોકસાઈટ (કટની-જબલપુર અને અમરકંટક ક્ષેત્ર)
 - ⇒ મેગેનીઝ (બાલાઘાટ,છિદવાડા,બિલાસપુર,જબલપુર અને ઝાબુઆ)
 - ⇒ યૂરીનિયમ હીરા અને તાંબાના ભંડાર
 - ⇒ લોખંડ (ચાંદા)
 - ⇒ હીરા (પન્ના)
 - ⇒ તાંબુ (મલંજખંડ)
 - ⇒ કોલસો (ચાંદા અને કોરબા)
- ❖ અભ્યારણ્ય :- ધોરાળપક્ષી અને સોનચકલીના અભ્યારણ્ય, સિચૌલી અભ્યારણ્ય અને રાતાપાની અભ્યારણ્ય(રાયસેન)
 - ❖ રાષ્ટ્રીય પાર્ક :- ૧૧ અને ૧૮ જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્રો ડાયનાસોર જીવાશ્મી પાર્ક,ધાર
 - ⇒ બાંધવગઢ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (બાંધવગઢ)
 - ⇒ કાન્હા કીસ્લી રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન(મંડલા અને બાલાઘાટ)
 - ⇒ ફોસિલ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (ભોપાલ)
 - ⇒ સંજય રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (સીધી અને સરગુજા)
 - ⇒ પન્ના રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (પન્ના)
 - ❖ મુખ્ય નદીઓ :- નર્મદા (રાજ્યની સૌથી લાંબી નદી), બંજર, તવા, મછવા,બેતવા, ક્ષિપ્રા ,સોના,પાર્વતી,તાપી, ચંબલ,બરગી,ઇન્દ્રાવતી અને ધસાન
 - ❖ રાષ્ટ્રીય તાપ વિદ્યુત નિગમ યોજનાઓ :- વિધ્યાચલ
 - ❖ જળાશય ડેમ :- ગાંધીસાગર બંધ
 - ❖ જળ વિદ્યુત પરિયોજના :- ફરક્કા પરિયોજના (ગંગા નદી),બરગી પરિયોજના (બરગી નદી),રાજઘાટ પરિયોજના (બેતવા નદી), ચંબલ પરિયોજના (ચંબલ નદી), માતાટીલા પરિયોજના (બેતવા નદી), સરદાર સરોવર પરિયોજના (નર્મદા નદી)
 - ❖ પર્વતો :- સાતપુડા, મહાદેવ, બસ્તર, વિધ્યાચલ અને મૈકાલ
 - ❖ જોવાલાયક સ્થળો :- ભેડાઘાટ, પંચમઢી ,ભીમબેટકા, ગ્વાલિયરનો કિલ્લો, માંડુનો કિલ્લો,ચિત્રકૂટ, અમરકંટક,ઉદયગીરી,ખજુરાહો,ઇન્દોર,મહાકાલેશ્વર મંદિર (ઉજ્જૈન), ચોસઠ જોગની મંદિર, વિદિશા, ચંદેરી, રાજા ભર્તુહરિની ગુફા, સાંદીપની ઋષિનો આશ્રમ,જંતરમંતર વેધશાળા(ઉજ્જૈન)
 - ❖ મહત્વની યોજનાઓ :-
 - સમાધાન ઓનલાઈન યોજના
 - લાડલી લાક્ષીમ યોજના
 - મુખ્યમંત્રી કન્યાદાન યોજના

- શંખનાદ યોજના
- દીન દયાલ રસોઈ યોજના

❖ વિશેષ માહિતી :-

- મધ્યપ્રદેશમાં મુખ્ય ગોંડ, ઉરાઉ અને કોરકું જેવી આદિવાસી વસે છે.
- મધ્યપ્રદેશના પ્રથમ મહિલા મુખ્યમંત્રી ૨૦૦૩માં ઉમાભારતીને બનવાનું ગૌરવ પ્રાપ્ત થયું હતું.
- રાજ્યમાં પ્રથમ મહિલા રાજ્યપાલ તરીકે વર્ષ ૧૯૮૯માં સરલા ગ્રેવાલ તરીકે સેવા આપી હતી.
- રાજ્યના પ્રથમ મુખ્યમંત્રી ડૉ. રવિશંકર શુક્લ અને પ્રથમ રાજ્યપાલ તરીકે ડૉ. પદ્માભી સીતારામૈયા હતા.
- મધ્યપ્રદેશ ચણાના ઉત્પાદનમાં દેશનું પ્રથમ રાજ્ય છે.
- મધ્યપ્રદેશની સરકારે વર્ષ ૨૦૧૬માં રાજ્યમાં દેશનું પ્રથમ હેપ્પીનેસ મંત્રાલયની શરૂઆત કરી છે.
- દેશની પ્રથમ રેસિડેન્શિયલ સ્પોર્ટ્સ સ્કૂલ સિહોરમાં આવેલી છે.
- ભીમબેટકા યુનેસ્કો દ્વારા વિશ્વવારસામાં સ્થળ તરીકે પસંદગી થઈ છે.
- ઉજ્જૈન ધાર્મિક નગરી પ્રથમ સદીમાં વેપારી કેન્દ્ર તરીકે સ્થાપિત થયું હતું.
- બાલાઘાટમાં મેંગેનીઝની એશિયાની સૌથી મોટી અને ઉંડી ખીણ આવેલી છે.
- ૧૯૫૭માં હિન્દુસ્તાન સ્ટીલ લિમિટેડ દ્વારા સોવિયેત સંઘની મદદથી બિલાઈ પ્લાન્ટની સ્થાપના થઈ.
- ઉજ્જૈનમાં ભગવાન શંકરે ત્રિપુર નામના રાક્ષસનો વધ કરેલો અને રાજા વિક્રમે વૈતાલનો વશ કરેલો.
- હોશીંગાબાદના દેવાસમાં ચલણી નોટોના કાગળનું મુદ્રણાલય આવેલું છે.
- બોક્સાઈટ ખનીજની છિન્દવાડા અને બાલાઘાટમાં એશિયાની સૌથી મોટી ખાણ આવેલી છે.